Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Alberti Magni Summae thelogiae pars secunda - Cod. Aug. pap. 3

Albertus <Magnus>

[Reichenau], [15. Jahrh.]

Tractatus XXVI

urn:nbn:de:bsz:31-57236

Visual Library

dicit VII quod capitalia peccata VIII sint et non
VII tantum ¶ Ad hoc vicium amplioris diffinitionis
est quam virtus quia vicium fit difformia virtus autem
ex una et tota et sola causa ut dicit Dyonisius ¶ Sed
VII sunt virtutes videlicet IIII cardinales et tres the
ologice ergo multo plura sunt vicia ¶ Ad hoc dicit
Aristoteles II ethicorum quod quelibet virtus cardinalis me
dia est duarum maliciarum ergo ad minus erunt
octo capitalia ¶ Solutio dicendum quod superius
tractatum de septem viciis capitalibus. Ideo di
bzistis disputatum est et determinatum vel etiam
dictum est quare VII sint et quale multiplicantur
per obiecta que sunt fines et ibi etiam dictum est que
et que filie oriuntur ex quolibet ¶ Ad primum tamen
dicendum quod Salomon non propter ibi enumerat VII capitalia
peccata sed numerat ea que conturbant concordiam hominum
et cohabitationem ¶ Ad aliud dicendum quod vicium licet am
plioris diffinitionis est quam virtus quantumque sed non
omne vicium capitale est. ¶ Sed videndum est
ad sequens quia verum est quod quelibet virtus cardinalis
media est duarum maliciarum sed non quelibet mali
tia vicium capitale est licet sit vicium oppositum
illi virtuti quam consistat sit extremum quia in
excellentiis et extremis est vicium virtus autem
est in medio medium vero conservans est in omnibus que ex
quibus composita sunt ~~Tractatus XXVI de peccato in~~
~~spiritum sanctum primo quod sit peccatum in spiritum sanctum~~

Et quia iam dictum est de diversis actibus
et peccatorum descendendum est ad ultimum dist.
que sic incipit est peccatum genus peccati ceteris gravius
et abhominabilius quod dicitur in spiritum sanctum. Hic ultimo in
ter diversa peccata dicendum est de peccato in spiritum sanctum
eo quod hoc gravissimum est et quaeritur primo ¶ Secundo
quod sit ¶ Tertio que dicuntur ipsius secundum augustinum ¶ Et quis dicuntur
ipsius secundum ambrosium ¶ Et de sufficientia dictorum.
¶ Ad primum procedendum sic consuevit poni hec diffinitio
et dicitur esse augustini peccatum in spiritum sanctum est perseverans
malicia cordis in penitentis ¶ In littera magister
assignat alias quas dicit esse augustini quarum hec est una
peccatum in spiritum sanctum est consuetudo peccandi qua dei
metus amittitur et contemptus introducitur ¶ Contra primam
obicitur quia secundum illam videtur quod non sit peccatum in spiritum sanctum
nisi obstinatio quod falsum est quia plures sunt species eius
sicut postea patebit videtur ergo quod diffinitio illa nulla
sit ¶ Ad hoc obicitur contra secundam in quolibet enim actu
iteratus actus inducit consuetudinem et si est
est mortale et non dimittitur propter timorem dei in
ducit amissionem metus dei et similiter si non dimit
titur propter peccatum et precipientem inducit contemptum
precepti et precipientis sed hoc ergo peccatum in spiritum sanctum
non esset separatum ab aliquo mortali peccato quod falsum

est ergo diffinitio illa non valet ¶ Ad hoc videtur nul
lum peccatum specialiter esse in spiritum sanctum quia sicut una
substantia trium ita una potentia una bonitas in qua pec
catur a quolibet peccante mortaliter ergo videtur quod nullum
peccatum sit in spiritum sanctum quod non sit in patrem et in filium
¶ Contra spiritui sancto specialiter attribuitur remis
sio peccati sicut est immo secundum gratiam sanctitas etiam
bonitas mea et huius ergo sicut est peccatum in patrem quod
est contra attributum patris quod est potentia et notatur peccatum
ex infirmitate quod nimium omni dicitur et sicut est
peccatum in filium cui attribuitur sapientia quod peccatum dicitur
ex ignorantia ita est peccatum in spiritum sanctum cui at
tribuitur bonitas et gratia quod dicitur esse ex certa mali
tia et nullum colorem habet excusationis sicut dicit propo
situm et hoc concedendum est certa autem malicia pro
qua duo habet adiuncta scilicet metus obstinacionem
qua dei metus amittitur et contemptus dei introducitur
et hec ponuntur in secunda diffinitione et ipsa est perseverans
cordis malicia et hec dicitur primo et sic patet quod
due diffinitiones predicte accipiuntur ¶ Ad aliud quod
contra obicitur dicendum quod falsum est quia pluribus aliis peccatis
adiunctum est quod per durat in peccatis sicut obduratio
et sic finalis impenitentia etc. ¶ Ad aliud quod contra
secundam obicitur dicendum quod licet iteratus actus inducit consue
tudinem peccandi tamen non dicit obstinationem quia
multi qui habent consuetudinem peccandi habent proposi
tum penitendi sed obstinatus habet propositum non penite
ndi unde augustinus obstinatio est induratio mentis in
malicia pertinacia per quam fit homo impenitens
~~Item que sint differentie huius peccati secundum augustinum~~

Secundo queritur que sunt differentie huius peccati secundum augustinum
enumerat autem ista tres scilicet desperationem
obstinationem in penitentiam finalem et de istis
est disputandum et querendum Et videtur quod desperatio
non sit peccatum in spiritum sanctum quia enim ab desperare ex
cordis infirmitate sicut multi desperant et ille pec
cat in patrem sicut paulo ante dictum est et sic videtur
quod desperatio non est peccatum in spiritum sanctum sed in patrem in
tantum ¶ Ad hoc similiter obicitur de obstinatione quia multi
obstinantur in peccatis in que cadunt ex infirmitate
vel ex ignorantia et illi non videntur peccare in
spiritum sanctum sed in patrem et in filium ¶ Eodem modo obicitur de
finali impenitentia in quam multi incidunt ex delectatione
carnalium peccatorum potius quam ex certa malicia
¶ Ad hoc videtur quod pauciores sint species quam hic
dicuntur habetur X Iere. igitur egressus glosa
ubi peccatum in spiritum sanctum est in sceleribus suis usque
ad finem vite perseverare de sua salute despera
re de potentia salvatoris diffidere ibi non enumerantur
nisi due scilicet desperatio et impenitentia ergo videtur quod non
sint tot sicut hic enumerantur ¶ Ad hoc in spiritu

de peccato in s s

sco remittēte pcc̄a nō sūt n̄ duo s. mīa et
iusticia. mīa ī remissiōe culpe iusticia ī exige
ria satisfacc̄ōis. g° vr̄ q ī pctō ī spm̄ s. non
debet eē n̄ duo hijs opposita et sic psūpcio
ē cōtra iusticiā et despacō cōtra mīam et
tūc nō sūt plura pcc̄a ī spm̄ s. ¶ Ad h° nō n̄
tres vtutes ponūt q ordinat ī deū s. fides
spes et caritas. g° vr̄ q ta debeat eē pcc̄a
q deformat ordīnē illū et nō plura s. despa
cō cōtra spē ī pugn̄cō vitatis agnite cōtra
fidē īuidēcia grē fr̄ne cōtra caritatem
¶ Ad h° vr̄ q tm̄ debeat eē due spēs Aug.
ī li° de blasphēia pccm̄ ī spm̄ scm̄ ppē oppo
illi grē ī qua fit remissio pccōr et hec est
grā pnīe q nō hz n̄ duas ptes s. comissa de
flere et flenda nō qmitte cōtra pnīa ē fina
lis ī pnīa cōtra scām obstinacō ille g° due
sūt spēs pcī ī spm̄ s. et nō plures ¶ Vr̄ g°
q plures sint quē hic euidēt B. li° de di
spēsacōe pcepti et regle. q̄ ē ad ipm̄ nō
obedire et nolle obedire. 1° ī cōdm̄ erroris ē
nō m̄q̄ ī ifirmitatis. 2° vo aut odiose pti
nacie aut ɔtūacie nō sende h° nō ē sustine
de qua ipm̄ repugnāre ē resiste spm̄ sco et
dimidūt h° q dixit stephan' Act. vij. Dura
ceruice et ī domabili corde vos sp spui sco
restitistis que admodū pres vri ita et vos
et si usq ad morte p durauit h° blasphē ē
nō remittēda g° vr̄ q talis ī obediēci sit pcc̄
ī spm̄ ī spm̄ s. et ita plures sūt spēs ¶ Ad h°
vr̄ q silacio pnīe sit pccm̄ ī spm̄ s. Leuit.
x. sr̄ i° qnē h° iterū glo. Cū va pnīa venia
pmet ita silata deū irritat hoc aut sci pres
irremissibile pccm̄ et blasphē ī spm̄ s. esse
dixerūt. g° vr̄ q silata pnīa sit pccm̄ ī spm̄
scm̄ ¶ Ad h° vr̄ q scisma et heresis sit pcc̄
ī spm̄ scm̄ ī 2° io. mī° ois qui recedit et p
manet ī doctrina ihū xpi deū n̄ hz si quis
talis venit ad vos nolite eū recipe ī domū
nec aue dixitis ei qui eni dixit ei aue
qmicat eius opib' ī fructuosis vr̄ g° q sci
sma et heresis sint pcc̄a ī spm̄ s. q nō remit
tūt ¶ Solucō dd' q sex spēs pcī ī spm̄ s.
sūt qs mgr assignat ī lra ex v'bis aug. ibi
despacio obstinacō et dr̄ q obstinacō ē in
durate ī malicia mētis ptinacia p qua
fit hō ī pnitens. Despacō aut qua quis
diffidit de bonitate dei finalis ī pnīa qua
hō finalr̄ ppomit nō penitere de pctīs psūp
cio qua cū psumit de mīa q putat deū
pcc̄a nō vindicare. Ju li° aut de f. dm̄ ī mo
te aug' addit alia s. ī pugn̄cōez vitatis ag
nite et īuidēcia fr̄ne grē que tm̄ duo dr̄ q sūt
eē spēs obstinacōis. Eius aut p artem

vult scire mltiplicacōem harū spēr ta
lis pt sr̄ mltiplicacō ad remissionē pec
catorū q da fuit ex pte remittētis q da
ex pte eius cui fit remissio ex pte remit
tētis duo sūt s. mīa et iusticia cōtra grām
ē psūpcō. cōtra a° despacō et obstinacō
ex quib' orit finalis ī pnīa sic dr̄ ī lra.
Ex pte eius cui fit remissio pnīe ē q sit
ī vnitate ecc̄e qt h° ī symbolo aplorū de
credo ī scām eccām scōr qmōne reissiō
et cōtra scām ecc̄e ī qua fit remissio ē
ī pugn̄cio vitatis agnite cōtra qmōnem
scōr ē īuidēcia fr̄ne grē et sic spēs pcī
ī spm̄ scm̄ accipiūtur p remissiua fuit
ex pte dei siu ex pte ecc̄e ī qua fit remis
sio siu ex pte eius cui fit remissio ¶ Ad pa
duo dd' ē q lz ī ista pcc̄a alr̄ as ī cadat
ex ī firmi' ut ex ig̃racia tn̄ ipa pcc̄a mi
quā sūt ignorācia nec ī firmitas et ideo
sūt pcc̄a ī spm̄ scm̄ nō ī prēm neq ī filiū
¶ Ad glōm ē sic dd' q lz ibi nō emiet n̄
duas spēs subtilis tn̄ cōphendit alias
q a q aliq̄s ī scelerib' suis p sciat usq ī
fine ex obstinacōe venit ut despacōne
et hoc nō ē ī cōueniēs q vna spēs oriat ex
alia q a paulo an̄ dcm̄ ē q obstinacō ē ī
durate mētis ī malicia ptinacia p qua fit
hō ī penites ¶ Ad dd' q vna ē q ex pte re
mittētis duo sūt s. ex pte ecc̄e ī qua fit re
missio et ex pte eius cui fit remissio mlto
plura sūt et io plures sūt spēs ¶ Ad a° dd' q
n° valet q a sic supius sepe hitū ē malū mlt
n° valet q a sic supius sepe hitū ē qua bonū licet sit
to amplioris ɔdicōis
tres vtutes ordinātes nō seq° q tm̄ tal de
beat eē deordinacia s mlto plura ex corrup
cōe q varie cadit ¶ Ad a° dd' q nō pce
dit q lz tm̄ duo sint ī pnīa p qua fit remis
sio cū mlto plura sūt ex pte remittētis et
ex pte ecc̄e et ex pte eius cui fit remissio
ut dcm̄ ē ¶ Ad dcm̄ B. dd' q nolle obedire
nō ē pccm̄ ī spm̄ s. ex se s aliq° cōformita
te hz cū ptinacia et cū īuidēcia fr̄ne grē
et ppt tale cōformitate dr̄ B. h° q dr̄ nō
cū forlr̄ ē pccm̄ ī spm̄ s. n̄ sic ōme pccm̄
mortale ē cōtra scitate spē sci ¶ Ad a° dd'
q silata pnīa nō ē pccm̄ ī spm̄ s. s ypoc
sis mēdax q euacuat remissionē et ex h°
cōformitate hz cū pctō ī spm̄ s. ex pte remit
tētis et ita ī tellig° glo. Et hoc ē q dr̄ ag°
xij° sr̄ i° cū ī mūdus spūs exierit ab hoīe
Aug' silata eq̄tas nō ē eq̄tas s dup° iniq
tas et sic ē de quol; capitaliū vicior qn̄ sila
tū redit ¶ Ad vltimū dd' q lz scisma et he
sis cōformitate hnt cū pctō ī spm̄ scm̄ ī h°

q̄ nō remittitur n̄ in hoc n̄ in futuro. Ex quo ꝑ nō remit
titur. Respondetur hic ex quibus fit remissio
et nō dicitur pctm̄ in spiritum sanctum. Alia assignatio
pcti in spiritum sanctum sc̄ p̄o quid sit et q̄ dicatur eius et quot.
q̄o .i. Circa q̄ de assignatione pcti in spiritum sanctum s. sunt
am̄b (?) quā mḡr ponit in illo ca. De hoc
quoque pcto in spiritum sanctum ambrosius in li. de spiritu sancto
differens diffinitiā assignationem tradit dicens
vbi p̄o occurrit q̄re quia blasphemia vocatur
pctm̄ in spiritum sanctum de blasphemia queritur m̄. ¶ Et
q̄ sit ¶ Et q̄ dicatur species ei? et q̄t ¶ Et vtrum pctm̄
sit verum sp mortale vel aliquando veniale. ¶ Et q̄re
dicatur pctm̄ irremissibile ¶ Ad primum sic p
cedit. Sic explanat quod maiestate blasphemat
glo. haimonis omnis blasphemia cavenda est sed
maxima in creatorem. g° v̄r q̄ ōis blasphemia sit in
deum et nulla in creaturam ¶ Ord̄ h° ibidem diffi
blasphemie p° sit blasphemia ē q̄ quā de deo
nō sit dicitur ¶ E contra hoc obiicitur q̄ sic in
de blasphemia in sequenti articulo tres sunt species blasphe
mie prima ē cū attribuitur deo q̄ ei nō convenit
sc̄da cū ab eo removetur q̄ ei convenit ¶ Tercia cū
attribuitur creature q̄ soli deo appropriatur sic q̄ an
gelus creet vt multi dixerunt s̄ in illa specie n̄
attribuitur deo q̄ ei nō convenit. g° v̄r q̄ diffi
nitio sit nec generalis ad omnem speciem cū ē cre
ature attribuitur q̄ dei ē q̄ p h° nō attribuitur
deo nec aufertur ab eo ¶ Solutio ad h° dd
q̄ in dicta diffi. haymonis dat̄ potissima
sui malicia et eē nō q̄ illa sola sit q̄ p̄ntē
ē mĭ alias ¶ Alie tres species assignatur ab
aug. li° de. h° via ē eorum q̄ sapiunt de
deo s̄ formam creaturam vt qui dicunt deum ira(s)ce
re et obliviscere iracūdū et misericordem eo q̄
scripture aliquando talia d̄t de deo cū scriptura talia nō
dicat de deo n̄ ꝑ prosopopeiam q̄ d̄r antropa
spathos (?) tercia ē eorum q̄ de deo senciunt q̄ nulli
spirituali vel corporali creature convenit sic q̄ dicunt q̄
deus genuerit cū nulli creature conveniat q̄ se
q̄o ipsam generat vt sit ¶ Ad 2 g° v̄r blasphe
vniuoce p̄dicetur de hijs speciebus vel p prius vel
posterius vel ꝗ equiuoce et penes q̄ sumatur mis
hās species. V̄r autem q̄ vniuoce q̄r genus sp vni
uoce p̄dicatur de suis speciebus blasphemia ē genus
iste sunt species. g° p̄dicatur de eis vniuoce ¶ Con
tra iste species participant blasphemiam s̄ magis et mi
nus possunt. g° blasphemia p̄dicatur de eis s̄ prius et
posterius et hoc credo ē blasphemia e° d̄r dupliciter
s̄ p̄prie et extenso nomine p̄prie nō sit n̄ in deum extenso
nomine sit ꝗ in creaturam in qua ē p̄tas dei sic in
platos sic d̄r iii° re. xxi°. ab impia gezabel
submittere viros q̄ ferrent testimonium dicat blas
phemauit naboth deum et regem et lapidetur
sic ē extenso nomine blasphemia sit in creaturam

licet ea eo nō sit n̄ in deum ¶ Similiter s̄ q̄ ē in deum
nō de omnibus speciebus d̄r equaliter s̄ p prius et posterius
et sic q̄ inter quas species in deum dicatur post prius
dico q̄ inter primas tres species de prima d̄r prius
in qua attribuitur deo q̄ sibi nō convenit sed
inter tres q̄ sunt aug. de vltima d̄r p prius q̄a
ibi attribuitur deo q̄ nulli rei convenit neque ve
stigio dei neque ymagini q̄ sū maxima iniuria
nō pt̄ eē ¶ Si q̄ q̄re tot sunt species facile ē vi
de. prime em̄ accipiunt s̄ iniuriam q̄ fit deo in sermo
s̄ attribuendo q̄ sibi ipsi nō convenit vel auferendo
q̄ sibi convenit vel attribuendo alij q̄ sibi soli co
venit. Secunde tres accipiuntur sub p̄a q̄a s. deo at
tribuitur q̄ soli cor convenit et valde indigne
deo attribuitur cū ipse sit sr omne corpus. Sc̄a
accipiuntur sub eadem q̄a s. attribuitur deo vel convenit
spirituali creature q̄ nō pt̄ s̄ figaticie sic demon ē
Tercia q̄ maxima ē eciam accipitur sub eadem q̄a s.
attribuitur deo q̄ nec vestigio eius nec ymagini
convenit ꝑ t̄ q̄ maxima d̄r et sic determinatum ē q̄
sit blasphemia et q̄ et q̄t eius species q̄ fo quiren
dum fuit. Vtrum blasphemia sp sit mortale vel aliquando veniale
Circa s̄ q̄ pctm̄ sit blasphemia et verum sp
sit mortale vel aliquando veniale. Et v̄r q̄ sp sit
mortale ysa. xix. Ite angeli velores ad gentem
terribilem vbi glo. omne pctm̄ comparatum blas
phemie levius ē nō eēt levius n̄ eēt mortale pctm̄
g° blasphemia sp ē mortale pctm̄ ¶ Ad h° levit.
xxiiii°. educ blasphemum extra castra et lapi
det eū omnis populus et ibidem qui blasphemauit
nomen domini morte moriatur nullum pctm̄ morte
et lapidatione puniebatur in veteri testamento n̄ esset
mortale pctm̄. g° blasphemia ē mortale pctm̄. ¶
Contra quod q̄ verum blasphemia sit pctm̄ tm̄ vie
vel ꝗ dampnatis competat in inferno et v̄r q̄ in
inferno blasphemant apoc. xvi. blasphemauit no
men dei habentis p̄tatem sr has plagas in glo. sa
pientius peccantes solebat q̄ deus tacita pom
dicat q̄ tales plagas inferre possit ibidem glo. alia
quociens solebat extra confici nō audebant
sed ē blasphemare auferre s. a deo q̄ sibi convenit
s. pōm ¶ Vltimus q̄ verum blasphemia sp sit in q̄o
verbis vel aliquando in factis et v̄r q̄ aliquando in factis
eph. iiii°. p quos via veritatis blasphematur
s̄ hoc v̄r eē in factis g° in factis aliquando ē blasphemia
¶ Contra blasphemia pctm̄ oris ē q̄a ore attri
buitur deo q̄ sibi nō convenit vel aufertur ab eo
q̄ sibi convenit s̄ omnes species supra inductas
¶ Ad h° q̄ sic in factis pbatur sic n̄ pe. ii° sr ꝗ
p quos via veritatis blasphematur glo. p here
ticos nō solum in eis quos p turpissima facta
sua et sacrificia vel ꝗ iniusticia execranda q̄ fa
ciunt in odium xpianu nominis execranda et ad q̄

vociat ī pitos nome dei blasphemat q° vij
q ē ī factis blasphēia sit ¶ ad hᶜ vsa. In
q̄gtᶻ tota die āmodo blasphētur nome meū
ī gētes sitᶻ q hoc nō fit n̄ ī fcō. Sᵗ ibidē [illegible]
q ī hoc blasphemat q dicit q nō possit esse
potēs deus et bon⁹ qui tale pmū h̄t de cui⁹ vi
ta et actib; nlla laus deo āscrsat. q° vᶻ q
etiā ī fcīs sit blasphēia ¶ Solucō ad pmā pte
q̄onis dd̄ q absq dubio blasphēia ħ omēs spēs
suas mōrle pctm̄ ē sic pbat auctes ad hoc
ī ducte n̄ forte ex euētu efficiatᶻ veiale per
cofessione et pniam vn̄ aug⁹ li° de ꝯ dn̄.
ī mōte sic dᶜ in pnīa et cor ī penitēs quā diu
q̄sq ī hac carne viuit nō pt iudicari. De nl
lo em̄ despandū ē quā diu paciā dei ad pei
tēciā adducit pagan⁹ ē hodie Iudeus in
fidelis hētic⁹ ē hodie sismatic⁹ ē hodie q
si cras amplectatur catholicā pacē et sēqt
catholicā vitatē. q si isti quos ī quocuq gne
erroris notos et tāquā despatissios dap
nas aūquā finiat vitā ista agat pniam
et ī veniūt verā vitā ī futō et ī duat d j°
Cor. iiij°. nolite g° an̄ tps iudicare ¶ ad sca
pte dd̄ q ī vitate pctm̄ blasphēie vie ē nō
ptie vn̄ cor blasphemi pe ī via egredit in
actū blasphēie et q dn̄r dapnati blasphēre
potius ē ex amaritudīe quā sustinet ī peīs
qua mūtant cōtra pōm ꝯdepnantis quā sit
ex aliquo spū blasphēie sic ē ī textu et ī glo
ī mutᶜ ī ductis et ita sp sit ī telligē de ¶ ad
vltimā pte q̄ois dd̄ q pe logdo blasphēia ē
ī verbis aliū referᵗ ad fcā sic et cōfessio
j° ad tyᵗ vlt° cōfitetᶻ se nosse deū fcīs at
ab negat et sic pcedūt auctes ī ducte. ad
vtraq pte Quare blasphē dicatᶻ pctⁿ ad mor-
te et irremissi-

letio q̄ᵗ q̄re blasphēia di-
catᶻ pctm̄ ad morte et irremissibile
p quo nō sit oradū ¶ ad hᶜ dᶜ mgr̄ hugo
de scō vic loq̄ns de h° pcco et bn̄ sic pctm̄ blas
phēie nᶜ h̄t ī se excusacōis et io nō meretur
hre excusacōem remissiōis. mt° xij°. Hec blas
phēie nō remittetᶻ hᶜ neq ī futō ¶ ad huc
hugo blasphem⁹ sū iniā pnit a pctīs tagq
serims ī cēdit⁹ sine iniā eiciᵗ tāq pegre
et veiam nō sēqtur ¶ Cōtra q̄d⁹ blasphēia
culpa q̄ue pctm̄ quasq culpa q̄ni nō careat
erroris tn̄ veiam h̄t pe corpis ī firmitate
¶ ad hᶜ arᵗ xil° nō dᶜ q nlla blasphēia re
mittatᶻ ħ q spc blasphēie nō remittitᶻ sic
ē iacet lra. Dico vobis q q̄uiq pctā et blas
phēie remictūr hoīb; qui aūt blasphēmt
ī spm̄ scm̄ nō remittet ei nᶻ ī hoc sclo neq
ī futō et exhoc accip q aliqua blasphēia
remissibilis ē ¶ Solucō ad hᶜ vn̄det mgr̄

Richardus de scō vic dicēs q q̄s blasphe-
mat spū blasphēie ex ꝯcacōe et hoc pᶜ
catū pcedit ex ī firmitate carnis et ideo
ī pctm̄ et h° ē remissibile ali⁹ aūt ex ꝯta
malicia et hᶜ q̄a excusacōem nō h̄t irre-
missibile hoc ē de se nō h̄ns cām q̄re mittatᶻ
alia vᶻ dare vīsione amb⁹ et po° ī lra in
xlvij. dist. ī illo ca° De hoc quocuq pctō
et dᶜ sic Si q̄s corpis spē deceptus h̄uane
remissi⁹ ad sentit de xpī carne quā dignū
ē h̄t culpā ħ nō ē exclusus a venia qui
vo scī spc dignitate magestate pntiā ab ne
get sempitiā et pntet ī beelzebub eiīci de
moia q pctm̄ dᶜ ee ī iudeī q̄re oppugnas
trinitate et q̄re dei ī iudē nō dubitatur hᶜ
excusacōem nō h̄t et io irremissibile ēius
pctm̄ dᶜ q̄a tam̄ remissibilitatis ī se nō h̄t
infirmitatis s. et ignorācie tn̄ hᶜ nō queat
n̄ spm̄ scō s. expelle demōes et remitte pctā
ex ꝯta malicia attribuat beelzebub q blas
phēia ē sic ī anhētis dcm̄ ē quia h° attri
buit pncipi demonioꝝ q nō cōueit n̄ spm̄ s.
et subiugit racōem sic dicēs rō itaq dist. illa
v boꝝ sic accipiēda ē q̄ tn̄ psonaꝝ distīc
te sint offense ħ ī gnā pccoꝝ distīcta sunt
pctm̄ em̄ ī pctm̄ id ītellig q sicup ī firmitᵉ
q̄a sc̄pta freqᵗ pōm attribuit pri. pctm̄ vo
ī filiū q sit p ignoranciā q̄a sapiā filio at
tribuitᶻ Sz pctm̄ ex ꝯta maliciā dᶜ ee cōtra
spm̄ scm̄ cui bonitas attribuitᶻ et sic p3 solō
q̄a pcedūt auctes ad vtraq pte ī troducte.
Quare blasphē pctm̄ dᶜ ad morte p q° nō ē or-
letius q̄ᵗ q̄re hᶜ pctm̄ dᶜ ad mortem
p quo nō ē oradū ī jo. vlt°. Est aūt
pctm̄ ad morte nō p illo dico ut roget q̄s
¶ ad hᶜ aug⁹ li° de cor. et gra Ego dico per
catū ee ad morte tn̄ post cognicōem dei p
grām dn̄i nri ihu xpī q̄sq oppugnᵗ fraternitate
et adusus grām ī qua recōciliat⁹ ē deo ī ui
dencie facib; agitatᶻ. De hᶜ em̄ dᶜ Je. vij° Tu
g° noli orare p pplo isto q̄a nō exaudiā te
¶ ad hᶜ arᵗ xij. fᶜ i° spc blasphēie nō remit
tetᶻ q̄lō blasphem⁹ exigētib; malis meritis
suis sic nuq ad remissione ita nuquā ad
pniam pueiet. Ex hijs v̄bis accipitᶻ q sp° c
ī spm̄ s. nō ē pctm̄ ad morte n̄ cū finali im
pnīa. Sed cōtra h° ē q ī pcedēti articlo
dictū ē ex vbis aug. li de s. dn̄ ī mōte et po
nitᶻ ī sūma xlvij. dist. ca° Est etiā alia dif
pctī assigtio q de nllo despadū ē quā diu
paciā dei ad pniam adducit et de quo nō
despat nō ī cogrue oratᶻ ¶ ad hᶜ aug⁹ sᶜ

·d· ps· Dixit dns ex basan conu̅ta conu̅tam
i pfundo maris hoc ē eos qui erant desperatis-
simi et sic pctm desperacois qd ē i spm s̄ re-
mittit͛ ita et alia· g° no ē pctm irremissibile
nec ad morte̅ n̄ morte̅ q̄micate ¶ Ad h̄ de-
sc· i· d· Qui educit vinctos i fortitudie sic eos
rc̄· glo· eos qui vincti et obstinati erāt· qi
de sepulcro eterne mortis educit ad pniam et
ad vitā ¶ Ad h̄ ide sc· i· d· mittit cristallū sua̅
sic buccellas glo· obstinatos et i duratos fa-
cit alios doctores sic paulū· g° qd istud pctm
aliū remittit͛ et qd remittit͛ pco no i qrue
orat͛ ¶ Solucō magri pz i lra i illo cap. Sz
q͛ vera ois obstinacō mētis qd no dr irre-
missibile ppt͛ h̄ qd nuq̄ā remittat͛ s̄ q̄a vix
et difficult͛ subit humilitate̅ pnie q remitta
t͛ sic nix et magno igne solvit͛ cristallus.
et hoc satis planū ē· et sic auctes pcedut
ad utraq̄ pte̅ q̄a quide̅ remittit͛ s̄ vix et
difficile ali tn̄ posteriores distinctōez accip-
int exp͛ss v̄bis ioh· et glo· ibide̅ et meli͛
dicit͛ Sicut em̄ qd pctm ad morte̅ dr tribus
mois vno mō quo ome pctm morle dr pctm
ad morte̅ vn̄ q° io ois i iq̄tas pctm ē et est
pctm ad morte̅ et sic s̄ spalem rōem no dr
pctm i spm s̄ ad morte̅ s̄ s̄ q̄nalez Sc° mō
dr pctm ad morte̅ ut ide̅ dt glo sic pctm
ad morte̅ ē qd finalit͛ sepat adeo sic mors
aiam a corpe et sic pctm i spm s̄ pt dici p̄-
catū ad morte̅ Tercio mō dr pctm ad mor
te̅ qd cū finali i pnia et obstinacōe p durat
usq̄ ad morte̅ vn̄ glo· mēli· sc· i· d· est pctm
ad morte̅ h' ē ad fine̅ vite si i hac obstina-
cōe i pnitens decesserit p ista dist· sciat͛ qd
obstinacō et finalis i pnia sut pctā ad
morte̅ et sic pz solucō ad oia obiecta quia
post morte̅ no ē locus remissiois s̄ retri
bucois· s̄ an morte̅ p quolz pctore oradū
ē quia gra dei ad pniam adducit Unde
ad hebr· x° Irrita qs faciēs lege̅ moysi abs-
q̄ ulla misericōe sub duobz aut tribus te-
stibz morit͛ q̄nto putatis deteriora mere-
ri supplicia eū q filiū dei conculcavit et sang-
ne testamēti pollutū quis sctificat͛ ē duxe-
rit et spui gre contumelia fecit et h̄ de
pctō i spm s̄ dcā sufficiat q̄a qd ult° de dif-
ferēcijs et sufficiencia i istorū pctōrū q̄redū
eet ho ar'° istū dist· disputatū et determina-
tū ē et p singla i gn̄ Tractat͛ xx vij de

potencia peccandi vn̄ sit i nobis

Emde cōsendū ē ad xlijm dist͛ que
sic i cipit post p dicta cōsidacōne

dignū occurrit In qua agit͛ de pō peccādi
vn̄ sit i nobis vtrū a deo al no et circa hac
dist· tria occurrut q̄rēnda ¶ pmū vt͛ pō pcā-
di sit pō al i pō Scdm vtrū sit a deo al no
Terciū vtrū sit vna vl plures ¶ Ad pmū
ob͛ sic d͛ phs qd po͛ rōnales sut ad oppoi-
ta opposita sut malū et malū s̄ pō rōnal
ad bonū ē pō· g° pō q pt face malū ē potēa
¶ Ad h̄ ecc· xxxi· Qui potuit tr̄sgredi et no
ē tr̄sgressus face mala et no fecit qs ē hic
et laudabim͛ eū vir scs no laudat͛ ·d· i pō
s̄ de pō cū sit laudabiliū bonorū· g° potēa
ad malū simplr͛ pō ē ¶ Ad h̄ i phi ci· xviij·
dist͛ dcm ē qd libm ar͛ ē facultas rōis et vo-
luntatis qua bonū eligit͛ grā assistēte et
malū eligit͛ ea desente libm ar͛ ē simpr͛
pō· g° vr͛ qd pō mali sit simpr͛ pō· ¶ Ad h̄
aug· d͛ li· de civ· et g͛· qd malū ē a deo volu-
tariū qd si no sit volūtariū no ē pctm volū-
tas ē simpr͛ pō et libā me oms g° vr͛ qd pō
peccādi sit pō ¶ Ad h̄ activa pō simpr͛ pō
ē mala no fit n̄ p activa pōm· g° pō mali
simpr͛ pō ē ¶ Cont͛ aug· li° de li· ar· potas
ne qd additū minuit et subtractū auget
ee libtate al pte libertatis et i tendit dico
qd facultas peccādi addita minuit libtate
et subtracta auget vr͛ g° qd facultas sive
pō ulla pō sit s̄ magna i potēa ¶ Ad h̄ i
corlibz ita ē qd pō moriēdi sn̄ deficiendi
suma i pō· g° i spualibz q̄ sic erit qd pō ma-
li ē pō deficiēdi malū eni defectus ē· g° pō
ad malū suma erit i pō ¶ Ad h̄ aug· i li°
de li° ar° et g͛· Qui pt qd sibi no p dest et s̄
no expedit q̄nto magis et tāto magis adu-
sitas et pusitas pūt i pnia ¶ Solucō ad
h̄ dd· qd pō mali dr duobz mois s̄ ad actū
malū qui dupr͛ pt cōsiderari s̄ ut actus vel
ut actus sub deformitate si cōsidat͛ ut act͛ tūc
no ē dubiū qn pō ad tale actū sit pō· si aut
cōsidat͛ sub deformitate mali cū malū defec-
tus ē et no ens no pt hre n̄ pōm deficiēdi
q no ē pō simpr͛ et de h̄° multū disputatū ē
i pm° p͛ ptis hui͛ sume tractatū de bono
de bo et malo qōe· vn̄ malū ꝯ expssē onsū
ē qd malū no ht cām efficiēte s̄ deficiēte
et sic pcedut rōes et auctes ad utraq̄ pte
¶ Ultius tn̄ q͛ hic ppt͛ ·d· qd d͛ magr͛ i s͛ cap°   q°
v· s̄ Si pluribz scōrū testioniis verū ista ptas
a deo sit al no Et vr͛ qd sic p h' dr Ro° xiij°
et i lra i ducit͛ rō ē ptas n̄ a deo Induxit
ē qd dr ac͛ xxviij° no hrēs i me ptate̅ n̄ datū
eet tibi de sup qd no n̄ de mala ptate accipi

pt induit etiā hoc q dr̄ Job. j.° extende ma
nū tuā et tange cuncta q possidet Ex hijs vr̄
q oīs ptās male faciēdi sit a deo ¶ Solucō
aug⁹ soluit hoc p vnū verbū et induit ē i lra
sit malicia nempe hoīm cupiditatē nocendi
ex se ht ptāte aut nō n a deo Vn̄ dr̄ ē q
pō peccādi ħ q pō a deo ē ħ ħ q mali a deo
nō ē ħ ex defectu boni sn̄ a bono deficiēte
et sic itelligūt auctes q pō mali ħ q ē pō
a deo ħ ħ q ē mali a deo ēē nō pt Vtrū sit
vna pō vl plures ordinate sub vna

Circo et vltio q° vtrū sit vna pō vl plures ordinate sub vna ppt hoc q dr̄ mgr̄ i illo ca° Hic orit q° nō tn̄ silenda silecio Certū ē eē q vna ē pincipalis ptās cui cūcta subiciūt ptās s. dei sub illa sūt ptātes sclares q ē sūt a deo ¶ Et q° vtrū ptātibz illis sit resistendū maxie si gia deo pcipi⁹ et ad hō ob³ Ro xiij.° Oīs aīa ptātibz sublimioribz subdita sit nō em̄ ē ptās n a deo itaq q sūt a deo ordinata sūt q̄ g° resistit ptāti ordinacōi dei resistit et qui resistūt ipi sibi dapnacōem acqrūt vis aūt nō timē ptāte. bonū fac et hēbis laude ex illa. si aūt malū feris time nō em̄ sn̄ ca gladiū portat vindex ē n. i ira q malū agit ex hō hētur q ē ptāti sclari nō sit resistendū ħ i oībus obediēdū ¶ ad hō p roem obicit quida q pm̄ caco hūana qua hoīes sibi qiūcat non subsistet sn̄ tali ordie iferioris ad supiorem p obediam. Dīs ē ordo ē ad vnū ut dr̄ ar. i politicis ad quē ordinat tota qiutas lege dirigētē qiutatē ē ħ sit tyrānica polocia g° vr̄ q tali ptāti ē ħ sit tyrānica nō sit resistendū ¶ gcd hō dc erc. ē gg° ipe sr̄ id cān. v.° vna ē colūba mea formosa mea imaculata mea et logr̄ dc eā. et dr̄ sic grues vnū sequitur ordīnē beato g° vr̄ q oīs hō debet subici ptāti supiori i quocūq ordie et i oībz obedire ¶ Adhō hō cognuit ne q i toto corpe est vnū mebrū q motū et sēm iflūit oībz alijs et ħ arles li.° dc motū cordis ē cor ħ ħ aug⁹ et alios quād ē cap⁹ sic g° oīa mēbra cordi vl capiti subiciūt ita vr̄ q oīs qtquot sūt dc pincipatū pincipis vni⁹ debet subdi pincipi illi ¶ Ad hō ge. xxv. pcipit filijs isrl q seruiat regi babilonis et oret p pace eius et p pace regni eius qa i pace eius erit pax eorū et inde nabuchodonosor signat dyam et ptātas eius ptāte dya g° vr̄ q ē ptāti dya nō sit resistendū ¶ Contra boe⁹ i comēto sr̄ pdicam̄ dr̄ q tyrāni iuasores sūt nō pincipes ħ iuasoribz resistēdū ē qa illi potestate a deo nō hnt ħ violēcia iferūt. ergo

ptāti illorū resistendū ē ¶ Vltius q° dc ptāte religiosorū. s. vtrū platus possit pcipe- 90
re ea q nō sūt i regla et vr̄ q sic Jō⁹ ad rusticū mōchū ppositū monastij ut deū timeas ut deū diligas credas qcqd iusserit esse salubre nec maior supple existes iudicē sniam maioris. g° vr̄ q i oībz ē eis obediendū sn̄ hoc dicat regla sn̄ nō. ¶ ad hō mt xviij.° Qui vos audit me audit et q vos spnit me spnit. g° vr̄ q i oībus plato obediēdū sit sic deo. ¶ ad hō bn̄dict⁹ i regla plato ē si i pole pcipiat depcandū ē facere g° vr̄ q mltō magis sit i possibilibz obediendū sn̄ hō dicat rē sn̄ nō ¶ Cont bs li.° n.° dc dispēsacōe pcepti et regle nichil exigat plat⁹ eorū q nō pmisi subditus em̄ vltra id q pmisit nō ē lege obedie vrgēdus nec citra i hibendus ¶ Vltius q° dc 90
hō q i regdē ca.° dr̄ aug⁹ i ipos huarū tem- ...
gēdus aduīt si qd iusserit curator mīq est faciēdū ħ cōtra pcōsule iubeat et si iusserit pcōsul mīq ē faciēdū si cōtra impatore videat qi dicat nō Ex hoc em̄ vr̄ q subditi epōrū magis tenētur obedire archiepis qua epis ¶ Cont sr̄ id apoc. ij.° et angelo pgami ecce scribe glō nō audet arcepus sup subditos epi manū ponē sine eo. g° vr̄ q sr̄ior platus nō ht ptāte sr̄ subditos iferioris sn̄ eo ¶ Solucō ad pma qte q̄onis dr̄ q ptātibz sclaribz i eo q sūt ad ordinē ciuilitatis et qiutatis ħ ordinacōe dina nullo mō resistendū ē ħ i oībz obediēdū si aūt ad pcipiat cōtra ordinacōem dina tūc nō obediēdū ē ħ resistēdū sic dr̄ aug⁹ vn̄ auctes et rōes ad vtraq pte pcedūt p distincōem. ¶ Sed ad hō q ob³ dc q°. dr̄ q licet sufficet dya⁹ et regnū eius regnū dya. tn̄ nō acce-pit ptāte sup regnū n ab ordinacōe dina q dedit ptāte ad vindictā malefcorū et laude bonorū et ppt tale ordinacōem dixit q°. ēē ei obediēdū et p eo orādū ¶ ad idq q° dc ptāte religiosorū rē soluit li. n.° dc dis. pcepti et re. distinguit em̄ obediam ħ lege caritatis et ħ lege iustie et dr̄ q lex caritatis fine nescit i obediēdo ħ obedit usq ad morte sn̄ pmisit hō q iubet sn̄ nō pmiserit et ppt hō dr̄ mādatū caritatis latū mādatū nimis ħ ħ lege iustie et obedie certe nō tenet i oībz obedire n i hijs q pmisit dr̄ mgr̄ hugo dc sto vic. q obedia ē virtus qua vir obediens sit x.° pō dr̄ logr̄ victoriās libētissie oīa amplectit i iucta ntiō i pleda n obsistit i ponis auctas vn̄ auctes q°. mr̄ bn̄dicti i regla pcedūt ħ lege obedie

tivitatis ¶ Solutio ad id quod queritur de potestate superioris et inferioris dicendum quod per distinctionem quia superior aut habet potestatem limitatam aut potestatis plenitudinem sicut papa qui est ordinarius cuiuslibet. Si primo modo tunc non habet potestatem in subditos sui inferioris sine inferioris voluntate. Si secundo modo tunc habet quia papa est ordinarius omnium quia vice dei est in terris et sic verum esset quod obicitur de augustino quia archiepiscopi non habent potestatem limitatam.

Explicit secunda pars Summe de mirabili scientia dei edite a magno alberto ordinis predicatorum et quondam episcopo Ratisponensi que in hoc volumine scribendo fuit incepta Anno domini ac quadringentesimo tricesimo tercio videlicet tempore concilii Basiliensis tempore electionis Sigismundi imperatoris ac finita eodem anno etc. Gloria autem hec ad honorem domini nostri ihesu christi et sue gloriosissime semper virginis et matris marie atque ad meam salutem. Scripta per manus Eckardi schultheiß dicti pro cuius anima dignentur orare ex caritate in hoc suo libro legentes seu studentes :,

q. 1 Tractatus primus quod unum est principium
Utrum unum sit principium
q. 2 ¶ Queritur quomodo actu primum principium sit principium omnium et unius esse
Ubi prime proprietates que sunt primi que consequentes de illis
q. 3 ¶ Quomodo primi principii proprietates due sunt scilicet quod est primum et quod est primum quare quod in intentione dicitur primum
¶ Quomodo primi principii secunda proprietas est quod primum est quare quod aliter primum dicitur
¶ Ubi primi principii proprietas quia ipsum quia est primum est quod ipsum esse
q. 4 ¶ Queritur de comparatione primi ad principiata secundum proprietates et primas et consequentes
¶ Queritur unde veniat multitudo et diversitas creaturis
¶ Ulterius quare de solutione quod inducunt quidam dicentes quod ab uno quod est unum non est immediate nisi unum idem.
¶ Ulterius de solutione aliorum qui dicunt quod divina essentia intelligit se et intelligendo se causa est eorum que sunt ab ea idem.
¶ Unde veniat compositio in creaturis cum primum principium quod dat esse sit omnino simplex et in fine simplicitatis
¶ Causa quare in rebus creatis tot inveniantur componentia quia quod sit primum causa
¶ Ulterius quare vel simplicitas conditio sit que possit convenire creato idem
¶ Ulterius quare queritur non dicitur quod omnis creatura composita sit ex materiali et formali ibidem
¶ Queritur in creaturis unde veniat mutabilitas
¶ Ulterius quare si creditur quod omnis creatura naturaliter mutabilis sit utrum sit mutabilis in non esse penitus idem
¶ Ulterius quare si deus potest conferre creature immutabilitatem secundum naturam idem
q. 4 ¶ Creature que dicantur vestigia
¶ Que sunt illa in quibus est eius vestigium
¶ Quare ista ab augustino dicantur (?) et non vestigium
Tractatus 2 de erroribus platonis qui dixit tria principia esse scilicet deum exemplar et materiam
q. 1 ¶ De materia
¶ Utrum materia sit principium non de principio
¶ Utrum una materia sit omnium
¶ Utrum materia sit eterna
¶ Utrum materia formata sit ad formam sive ad exemplar ad
q. 2 ¶ Utrum erraverit plato quod dixit exemplar esse principium
q. 3 ¶ Utrum ex dictis platonis sequatur deum esse opificem non creatorem
q. 0 ¶ Queritur de erroribus aliorum duo principia ponentis et tertium operatorum dictum
¶ Utrum forma possit esse principium non de principio   de principio
¶ Utrum materia secundum eos qui posuerunt eam eternam possit esse principium non
¶ Queritur quod sit id quod aliqui vocant operatorem
¶ Queritur utrum aliqui duo principia talia posuerint
q. 4 ¶ Utrum mundus semper fuit est et erit
¶ Queritur de opinione stoycorum socratis et platonis qui dixerunt mundum sepe incipere et desinere.
¶ De septem viis quas colligit rabymoyses quibus probatur mundi eternitas idem
¶ Utrum probari possit quod mundus sit eternus eo modo quo probatur a quibusdam